

Lahja, izvzemil pondeljek, vsak dan zjutraj... Adriškega št. 30, L. nadstropje. Dopsni...

Knjižnica... Ulica sv. Franciska... Uredništvo... Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm)...

NOVINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm) — Oglasi trgovcev in obrtnikov...

Hindenburg - predsednik nemške republike

Velik boj je izvojevan. Izid tega boja je z največjo napetostjo in nervoznostjo pričakovana ne le vsa Evropa, marveč ves civilizirani svet...

Volilni boj je bil trd silen, gigantski. Obe nasprotni si sili sta izrpnili vsa sredstva propagande in volilne agitacije. Še v nedeljo, na dan volitve, do večera, je bila javnost v Nemčiji sami v skrajno razburljivo negotovosti.

Toliko pa je bilo vendar posneti iz poročil zadnjih dni pred volitvami, da računajo republikanske skupine na zmago kandidata Marxa. Zlasti je socialna demokracija z neko gotovostjo pričakovala tak izid volitev.

Prišlo je drugače. Večina nemškega naroda se je izrekla za Hindenburga. Za vse tiste, ki so — v Nemčiji in v njenem svetu — želeli zmage republikanske ideje nad monarchistično, je prinesla nedeljska volitev grenko razočaranje.

Beseda je jasna in izrazita, da je izključeno vsako tolmačenje v kakem odvojenem smislu. V tem pismu sta na nedvomljiv način izražena želja in vera v povratek monarchistične vladavine. In mož s takimi čustvi in s takimi željami je danes — predsednik nemške republike! Pa da ni v tem najkrajvejša ironija pojovne dobe?

Hindenburg je sicer podal tekom volilnega boja neke izjave, ki naj bi pregnale take bojazni, češ da bo Nemčija tudi pod njegovim vodstvom spoštovala sklenjene mednarodne pogodbe in da hoče zadostiti vsem dolžnostim naloženim ji v teh pogodbah.

avstrijsko vprašanje. Struja za priključitev k Nemčiji bo brez dvoma silno ojačena. In s tem so zadete v svojih interesih vse srednje-evropske države in bodo morale zato odslej posvečati avstrijskemu in ogrskemu vprašanju še večjo pažnjo.

Odmevi Hindenburgove izvolitve v Evropi

Politika obnove in miru v nevarnosti DEFINITIVNI IZID VOLITEV

BERLIN, 28. Wolfov dopisni urad objavlja sledeče poročilo o volitvah za predsednika nemške republike: Hindenburg 14,639,399 glasov; Marx 13,752,640 glasov; Thaelmann 1,931,591 glasov. Vsega skupaj je bilo oddanih 30,345,540 glasov.

Presenečenje in alarm v Franciji

PARIZ, 28. Včeraj so se nadaljevali razgovori med Briandom, ministrom za zunanje stvari, in De Fleurianjem, francoskim poslanikom v Londonu. Na prvem sestanku se je razpravljalo o razorožitvi Nemčije, o izpraznitvi Koelna in o likvidaciji medzavezniških dolgov.

«Je v izvolitvi Hindenburga — ugotavlja glasilo Quaija d'Orsay — več stvari, kakor jih vidijo tisti, ki mislijo, da se more vse urediti z diplomatskimi formulami. Je v njej napoved skorajšnje zrušitve republikanskega režima onstran Rena in jasen znak povratka Hohenzollernecev. Njegova izvolitev pomeni zavrnitev politike sporazuma in izražanje zahtevo po reviziji — če ne po razveljavitvi — versailleske mirovne pogodbe.

Najbolj kategorično se zgraža «Temp». Po njegovem mnenju gre tu za izzivanje zaveznikov, Evrope in Amerike. Vzdemirjenje se ne poraja radi političnega genija starega generala, ampak iz duha brutalne maščevalnosti, ki ga Hindenburg predstavlja.

«Izvolitev Hindenburga bo dokazala, da so se motili tisti, ki so verovali v čudež nemške demokracije. Tu je treba vzeti v obzir še posledice, ki jih bo včerajšnja izvolitev imela v politiki Anglije in Amerike. Kar se nas tiče, moramo vedeti, da bomo odslej morali smatrati probleme miru z upoštevanjem položaja, ki je nastal po zmagi nemških reakcionarcev.»

Na splošno torej pomeni izvolitev Hindenburga za zmerne in patriotične kroge: a) poraz politike zmagovalcev napram premaganim; b) poraz levicarskega kartela v življenjskih vprašanjih Francije; c) novo in še bolj strašno grozno za Francijo.

vanja, da bi se Francija in Nemčija spravili v sporazum, kateremu bi pristopile tudi večje oblasti zapadne Evrope. V angleških pristojnih krogih se ne zatajuje vznemirjenje, da je s Hindenburgovo izvolitvijo resno ogrožen tudi Dawesov načrt. Vendar bo angleška vlada skušala iti po možnosti preko tega dogodka ter tako dožeti, da se bodo nedavno začeta pogajanja za garancijski pakt še nadaljevala.

Vzdemirjenje na Poljskem

VARSAVA, 28. Izvolitev Hindenburga za državnega predsednika je napravila globok vtis na poljsko javnost. Vsi poljski listi prinašajo o izvolitvi dolge komentarje. Tako piše list «Warszawianka»: Povratek Nemčije k preteklosti povzroča celokupni Evropi velik skrbi. Z izvolitvijo Hindenburga za državnega predsednika je pričela Nemčija izživati Evropo in sicer na isti način, kakor tekem svetovne vojne v letu 1917 s podmornicami. Naivni so oni krogi, ki mislijo, da se je Nemčija spremenila. «Porenska Gazeta» pravi: Hindenburgova izvolitev pomeni, da si je Nemčija snela masko. Zapadne države bodo radi tega temeljito revidirale svoje odnose napram Nemčiji. «Unija» piše: Brezdvomno bodo od sedaj naprej zavezniški strogo kontrolirali sleherni ukrep nemške vlade.

Glasovi italijanskega tiska

MILAN, 28. Z ozirom na nedeljske volitve piše «Corriere della Sera»: Izid volitev v Nemčiji bo brezdvomno poslabšal mednarodni položaj. Toda pri tem ne smemo pozabiti na dvoje: na zadržanje zaveznikov napram Nemčiji in na odpor nemških republikancev proti monarchistično-nationalistični reakciji. Zavezniški bodo mirno in trezno motrili razvoj stvari v Nemčiji, dobro vedo, da razpolagajo s sredstvi, s katerimi lahko vedno prisilijo Nemčijo k respektiranju sklenjenih pogodb.

Ameriški bankirji ne bodo posojali Nemčiji denarja

LONDON, 28. «Times» dobiva iz New Yorka: Vest o Hindenburgovi izvolitvi ni bančnih krogov nikakor vznemirila. Splošno se sodi, da bo Francija smatrala za potrebno, da pomnuži izdatke za armado. Razumljivo je, da bo Hindenburgova izvolitev zelo neugodno vplivala na nemško gospodarstvo; kajti ameriški bankirji se bodo dobro premislili, predno bodo dali nemškemu industrijem potrebne kredite.

Seja narodne skupščine

Postopanje proti poslancem radi zločinov potom tiska

BEOGRAD, 28. (Izv.) Za današnje sejo narodne skupščine ni bilo zanimanje ravno veliko. Tudi seje same se je udeležilo le pičlo število poslancev. Najprej je ministrski predsednik Pašić sponočil, da je minister Gjurčić obolel; nadomestil ga bo dr. Grisogono, minister brez portfelja. Nato so bile prečitane razne prošnje in pritožbe, ki so bile pozneje odane posameznim odborom. Notranji minister je predložil načrt o razpredelitvi občin.

«Hrvat» zaplenjen ZAGREB, 28. (Izv.) Policija je zaplenila današnjo številko «Hrvata», glasila Hrvatske zajednice, ker je objavil članek, ki je ščeval k plimski mrznji.

Napetost med Jugoslavijo in Bolgarijo podela

Službeno opraviči bolgarske vlade SOFIJA, 28. Bolgarski brzojavni urad poroča: Uradno poročilo pravi: V sled napetne razlage službenih izjav glede atentatov izjavlja bolgarska vlada, da ni imela in da nima nikakega razloga, da bi domnevala skrivno bodisi jugoslovenska vlada, bodisi jugoslovenskih službenih organov pri pripravi ali izvršitvi omenjenih atentatov. BEOGRAD, 28. Včeraj popoldne je prišel v ministristvo za zunanje stvari bolgarski poslanik Vakarevskij in zahteval sestanek s pomočnikom za ministra zunanjih stvari Markovićem. Izjavil mu je, da ima nalog od svoje vlade, da njemu, dr. Ninčiću in Pašiću sporoči, da bolgarska vlada želi, da bi bili odnosi med obema državama čim bolj prijateljski. Bodoča politika bo šla tudi dalje v smislu razgovorov, ki jih je imel Cankov v Beogradu. Ob po 1. popoldne je Vakarevskoga sprejel dr. Ninčić. Jutri ga bo sprejel gosp. Pašić ter se po teh sestankih pričakuje, da bo jugoslovenska vlada sklepala o tem, ali je ta izjava bolgarske vlade zadostna satisfakcija.

razpuščene HRSS, in ima namen preskrbovati hrvatske seljake z vsemi potrebščini. Pristostovalci so temu zboru vsi no-voizvoljeni narodni poslanci, tako tudi vsi bivši narodni poslanci, zlasti oni, ki so dne 3. avgusta 1924. glasovali za vstop HRSS v seljsko internacionalo. Navzoči so bili dalje vsi predsedniki mestnih in okrajnih organizacij. Celokupno je bilo navzočih 500 delegatov.

Predsednik hrvatskega seljskega parlamentarnega kluba posl. Pavle Radić je v enournem govoru pojasnjeval vsa politična in gospodarska vprašanja, ki so v neposredni zvezi s sedanjo politično situacijo. Sprejeta je bila nato zelo obširna resolucija, ki naglašaja:

Govor predsednika hrvatskega seljskega kluba v narodni skupščini g. Pavla Radića dne 7. marca t. l. popolnoma odobravamo in sprejemamo. Popolnoma odobravamo, kar je bilo v skupščini izjavljeno, osebno konec govora Pavla Radića, ki naglašaja, da je izjava popolnoma v zvezi in soglasju predsednika HRSS g. Stjepana Radića.

Resolucija dalje veli, da voditelji hrvatskega seljskega zbora na tem občnem zboru vidijo v tej izjavi popolno jamstvo, da se politika HSS v bodoče razvija brez vsakega kolebanja uspešno in predvarno v začetni smeri.

V tretji točki resolucija pravi:

Danes zbrani zastopniki HSS se smatrajo za pooblašene izjaviti, da niti hrvatsko narodno zastopstvo niti HSS nista imela, nimata in ne bode imela nikakih zvez in odnosov s seljsko internacionalo v Moskvi. Postopanje Stjepana Radića napram Moskvi je treba tolmačiti kot moralne privatne simpatije hrvatskega naroda do ruskega seljskega naroda. Formalno preključujemo Radićevo privoljenje za vstop v seljsko internacionalo, ker smatramo za prvo svojo narodno dolžnost, da z nikomer ne otežkočamo velikega dela narodnega sporazuma in končne ureditve vseh naših odnosov, da tako pripomoremo, da postane naša država uvaževani faktor evropskega mira, napredka in svobode, kar žele vse zapadne, prosvetljene in svobodne demokracije. Stanje v naši državi naj bi odgovarjalo intencijam naših velikih zaveznikov, katerim smo za njih veliko in nesmrtno delo našega osvobodjenja in ujedinjenja dolžni, da uredimo svoje notranje politično življenje na načelih svobode in socialnega napredka, na načelih demokracije in narodne suverenitete. Sinoči po kongresu je odpotovalo 20 narodnih poslancev HSS s Pavlom Radićem na čelu v Beograd. Ostali potujejo danes.

Praznovanje 1. maja v Jugoslaviji

ZAGREB, 28. Policijski ravateljstvo v Zagrebu je znova opozorilo na prepoved vseh shodov, manifestacij in obhodov povodom delavskega praznika 1. majnika. V zvezi s prepovedjo komunistične proslave na 1. majnika so policijski organi te dni izvršili mnogostevilne hišne preiskave pri komunističnih voditeljih. Nekateri so bili aretirani, ker so pri njih našli kompromitirajoč material. Policija je pri preiskavah dobila načrte za velike komunistične demonstracije, ki naj bi jih delavstvo priredilo po vseh važnih industrijskih krajih na Hrvaškem, v Trbovljah in drugih krajih Slovenije.

Vloga kapitalizma v sovjetski Rusiji

MOSKVA, 28. Na zborovanju izvršilnega odbora tretje internacionale je izjavil Žinovjev, da je stabilizacija kapitala mnogo pripomogla k dvigu sovjetskega kapitala. Molotov je povdarjal, da mora komunistična stranka predvsem podpirati svobodno gospodarski razmah ruskega kmeta ter ga zainteresirati za združene organizacije.

Snežni zameti na Tirolskem

SEXTEN, 28. Radi vremenske spremembe so bila obustavljena vsa poljska dela. Zapadel je visok sneg. Prolet po cestah se vrši le na saneh.

Zimsko vreme v Franciji

PARIZ, 28. Po vsej osrednji Franciji je zapadel sneg, ponekod v veliki množini. Tudi v Savojski pokrajini so vse višine pokrite z debelo plastjo snega. Toplina je padla na tri stopinje pod ničlo. V Toulonu in okolici je divjal hud vihar, ki je povzročil veliko škodo na poljih. Morje je zelo razburkano in deloma onemogoča plovbo.

Vročina v Ameriki

NEW-YORK, 28. Po močnih snežnih zametih, ciklonih in potresih, ki so obiskali Zedinjene države v poslednjih treh mesecih, je prišla silna vročina. V posameznih pokrajinah je toplomer dosegel 35 stopinj. V St. Louisu so se morale radi neznozne vročine zapreti šole.

Novi potni v Ameriki

NEW YORK, 28. V raznih delih držav Illinois, Indiana in Kentucky so včeraj zvečer opazovali močne potresne sunke. Dosedaj ni javljena nikaka škoda.

Podraženje nemških železnice

BERLIN, 28. Družba državnih železnice se je z ozirom na prejšnje povišanje osebnih izdatkov odločila, da bo s 1. maja povišala osebne tarife.

Angleški in francoški glasovi o povečanju bolgarske armade.

LONDON, 27. Z ozirom na sklep veleposlaniške konference, s katerim se dovoljuje Bolgariji zvišati armado za 10.000 mož, piše «Times»: «Vlada, ki se nahaja v tako mučnem položaju kakor bolgarska, mora razpolagati z zadostno močjo, da vzdrži red, ako hoče, da postane država torišče samih pobojev. Zato je absolutno potrebno, da se držita Grška in Jugoslavija napram Bolgariji zaenkrat zmerno, če že ne simpatizirata z njo. Začasno povečanje bolgarske armade ne bo za ti dve državi nikakor nevarno.»

PARIZ, 27. «Temps» naglašaja, da imajo vse države, katerim je ležeče kaj na ohranitvi reda, velik interes na tem, da Bolgarija uduši komunistično zaroto. List zahteva zaupanje do Cankova, da Bolgarijo ozdravi in pomiri.

Rusija in Jugoslovensko-bolgarski odnosi

MOSKVA, 28. Poljski listi pišejo, da se je Čičerin glede bolgarskih dogodkov izrazil takole: V slučaju, da bi se Jugoslavija in Rumunija vmešavali v bolgarske notranje zadeve, ne bi mogla ostati Zveza sovjetskih socialističnih republik nevtralna. Agencija Rosta pravi, da Čičerin ni nikdar podal sličnih izjav, kajti ZSSR se nikakor ne interesira za jugoslovensko-bolgarske odnose.

Podrobnosti o požaru v gledališču v Plevni

SOFIJA, 28. V gledališču v Plevni je začelo goret okoli 1. ure ponoči na dveh mestih. Gledališče je popolnoma pogorelo. Ogenj je vžgal tudi v bližini se nahajajočo mestno hišo in knjižniško poslopje. Ogenj so gasili vojaki in mešanstvo. Okoli 3. ure je bil ogenj pogasjen. Uničena je tudi knjižnica. Mestna hiša je pa utrpela le malo škode, ker je pihal veter od nasprotni strani. Z gledališčem vred je zgorela tudi vsa gledališka garderoba in vsa odrska oprava. Škoda znaša več milijonov.

Amerika za Jugoslavijo

SOFIJA, 27. Ameriški poslanik v Sofiji Wilson je obiskal bolgarskega ministra vnanjih zadev Kalfova in mu dal razumeti, da vnanji svet ni nič kaj zadovoljen s tem, da bolgarski ministri indirektno dolžijo jugoslovensko vlado, da je vedoma ali nevedoma podpirala bolgarske atentatorje. Wilson je Kalfova opozoril, da Zedinjene države takih izjav ne odobravajo in mu je svetloval, naj te vrste izjave prekliče. Takoj po obisku Wilsona je bolgarska vlada svoje obdolžitve proti Jugoslaviji preklcala.

Za tesnejše sodelovanje med demokrati

RIM, 28. Pretekli teden se je vršilo zborovanje deželnih zastopnikov vseh onih, ki so pristali na proglas Narodnega ujedinenja (Unione Nazionale). Na sestanku so se posvetovali o programu kongresa, ki naj se skliče meseca maja. Nastopilo je več govornikov, med njimi tudi on. Amendola. On. Alessio je predlagal, naj se začasnemu odboru poveri nalog, da skliče kongres, ki naj bi proučil možnost združitve vseh demokratskih sil.

Tudi v Milanu se je vršil včeraj sestanek samostojnih demokratov, na katerem je bilo sklenjeno, da se bo vršil kongres stranke v maju. Na ta kongres se bodo povabili zastopniki Narodnega ujedinenja, demokratski socialci in pristaja kmetske stranke.

Otvoritev mednarodne umetniške razstave v Parizu

PARIZ, 28. Danes ob 15. uri se je vršila otvoritev mednarodne razstave dekorativnih umetnosti. Razstavo je otvoril predsednik republike Doumergue, ki se je zahvalil vsem državam, katere so se odzvale vabilu Francij in razstavile umetnine na tej razstavi.

DNEVNE VESTI

„Piccolo“ neskladnosti

V svoji številki od minule sobote se „Piccolo“ povrača k sprejemu videmskega prefekta v Vipavi in Idriji. To pot je tako prijazen, da nam ne šteje v greh, če hočemo izjave prefekta — kakor pravi — izbrabljati po svoje. To zveni že nekoliko drugače, nego je bilo v tistem „videmskem“ dopisu, kjer nas je hotel kratkoma postaviti na laž, češ da kakih takih izjav, o katerih je govorilo naše poročilo, sploh ni bilo. Sedaj nam očita le, da smo izjave izbrabljali po svoje. Tako se je „Piccolo“ vsaj nekoliko približal resnici. Tudi napredek.

Tudi z županom Lavrenčičem, ki je predložil prefektu tiste želje prebivalstva, ki jih je „Piccolo“ hotel potajiti, je milostljiv. Ne zamerja mu, da je govoril v slovenskem jeziku, ker se — tako pravi — ljudem Lavrenčičeve etarosti ne more zamermi, če ne poznajo italijanskega jezika. Niso krivi oni, marveč — Avstrijci, ker jih ni učila tega jezika. Čeprav se „Piccolo“ zdi „neverjetno“, da v takem kraju, kakršen je Vipava, niso imeli ljudje prilike, da bi se naučili nekoliko italijanščine, vendar mora verjeti iskrenost Lavrenčičeve izjave, da ne pozna tega jezika.

Hvala „Piccolu“ za tako milostno sodbo! Zlobno je pa njegovo vprašanje: ali pa tvori čisto — nepoznavanje italijanskega jezika — kako superiornost? Temeljitejše ne morejo postavljati na glavo najostrovnjejši pojmi, nego se storiti to „Piccolo“ s svojih vprašanjem.

Ni to nikak poplch po kak „superiornost“, marveč najnaravnjejša pravica, da naš človek tudi s predstavniki oblastev — in ravno s temi — govori v svojem materinskem jeziku. Če se prav spominjamo, so predstavniki italijanstva v naši deželi v časih prejšnje vladavine tudi cesarja, ko je prihajal v te kraje, negovarjali v svojem materinskem, italijanskem jeziku. To je tako naravna in samoočeni razumljiva pravica, da je ne more spremeniti ali odpraviti niti dejstvo, na katero se sklicuje „Piccolo“, da se namreč sedaj nahajamo v političnih mejah Italije!

Potem pa se „Piccolo“, po svoji stari navadi, zaleta v odprta vrata. Pripoveduje stvari, ki jih že ve vsak vrabec na vsaki vipavski strehi, da morajo naši ljudje neobitno prihajati v stike z Italijani! Vse pravi! Toda je po njih lastni voji in kadar in kolikor se ho zdelo njim potrebno, ne da bi se pa s tem odrekli pravico svojega lastnega jezika! Če bi bilo pri „Piccolu“ nekoliko več uvidenosti in spoznanja, bi po istih logiki govoril tudi Italijanom: učite se slovenskega jezika, da ne boste „mutilci“, da boste mogli občevočati s Slovenci, kar bo za vas potrebno in koristno!

Na to je „Piccolo“ zopet zasvetilo v glavi, ko meni, da se ne more nikogar siliti k učenju kakšnega jezika. Toda ta svoj izrek ilustrira s fenomenalno primerom. Meni namreč: „So taki, ki so nemi od rojstva, ali pa taki, ki se že po naravi ne morejo naučiti kateregakoli jezika.“ Toda taki da se nahajajo v področnih položajih življenja. Ne morejo postati uradniki, ne morejo razvijati nikake delavnosti brez pomočevalca. Na kratko: ne razpoložajo niti s tisto minimalno duševno agilnostjo, ki jo zahtevajo razmere.

Ali ni porazen argument? Če naši ljudje nočejo biti taki „mutilci“, obsojeni v „podrejeni poziciji“, naj ne govorijo v svojem jeziku! Posebno ne s predstavniki države!

Zopet in zopet ponavljamo, da se bo naš ljudstvo rado učilo tudi italijanski jezik, da ga bo rabilo, kadar se mu bo zdelo to potrebno. Odločno pa odklanja tako žaljivo primerjanje z „mutilci“, ki jim ne gre dostojno mesto v življenju!

Takih neskladnosti že davno ni napisal „Piccolo“. To pot mu ne morejo biti hvaležni niti tisti nestevilni Italijani, posebno pa uradniki, ki živijo in poslušajo med našim ljudstvom, čer tudi o njih bi mogli mi — po „Piccolovih“ logiki — govoriti, da so nesposobni „mutilci“...

Sovjetski tisk in Radičeva izjavna lojalnost

Naraven pojav je, da je dobila Radičeva izjava lojalnosti in skupščinski odmeva v ruskem tisku. Večina največjih sovjetskih listov je posvetila novi situaciji v Jugoslaviji velike članke. Značilno je, da so se čuli tudi glasovi, da taka izjava sploh ni bila podana in da je vse le bluf jugoslovenskih vladnih krogov.

„Leningradskaja Pravda“ piše v svojem članku: „Dasi so se v zadnjem času pojavljali neki znaki o Radičevem omahovanju, je vendar treba vse vesti o dogodkih v Jugoslaviji sprejemati jako oprežno. Zelo verjetno je, da je tu vmes izvalen manevar vladajoče velkoruske skupine z namenom, da bi z lažljivo informacijo prisilila Radičeva in hrvatsko-seljaško stranko k kakšni izjavi. Radičev je v zadnjih mesecih bolj kazal svojstva politika nego narodnega vodje, ki pozorno pazi na razpoloženje mas. Že v mesecu oktobru, ko je bila na vladi buržuazija vladavina Davidoviča, so vladni krogi skušali razširiti svoje podlage potom sporazuma z Radičevem. Pogajanja so se prekinila, ko je nastopila Pašičeva fašistovska vladavina. Velikoruski fašisti so sklenili, da bodo vladali brez liberalne buržuazije in brez hrvatske seljaške stranke. Toda ta potkus je kmalu pokazal Pašiču vse težkoče in slabosti takega vladanja. Z volitvami je postala ta stranka srce opozicijskega bloka. Nastopila je za Pašiča potreba, da se v tej ali oni formi spora-

zume z Radičevim in hrvatskimi seljaki. Poslušil se je metode sile, groze, da uniči mandate Radičeve stranke z utemeljivjo, da je Radičeva stranka član komunistične internacionale, vsled česar da pada pod zakon o zaščiti države. Ta Pašičev manevar pa je izval v skupščini opozicijo ne samo od strani Pavla Radiča, ki je izjavil, da hrvatska seljaška stranka ni bila nikdar sekcija komunistične internacionale in da ni bila v nikakvi zvezi z njo, ampak tudi v Davidovičevi stranki, ki je podala izjavo opozicijskega bloka, da je Stjepan Radič priznal nerazdeljivost jugoslovenske monarhije ter se izjavil za monarhično uredbo države po angleškem vzoru. Po tej izjavi je Radič dal prednost legalizaciji hrvatske seljaške stranke pred njenim nelegalnim položajem. V vseh zakulisnih bojih je nastopal za sporazum s to ali ono skupino srbske buržuazije veliko bolj kot politik nego kot vodja mas.

„Leningradskaja Pravda“ vidi v tej pogajanje za sporazum samo manevar, ker se Radič nada, da prej uresniči svoj program potom legalnega boja, nego potom revolucionarnega boja. V Radiču da je zmagala prirojena narava malega buržuja. Potem pa vprašuje: „Kaj pa, če se Radič ne posreči doseči svoj cilj v sporazumu s srbsko buržuazijo? Odgovarja: „S popularnojo hrvatske seljaške stranke jefrastala tudi popularnost Radičeva. Ako pa je res prišlo do poslednjega Radičevega manevra, zagotovi to sicer hrvatski seljaki stranki legalen obstanek, toda uničeno je vse, kar je stranki zagotavljalo napredek in vpliv na seljaške mase.“

„Dolje“: „Hrvatska seljaška stranka in ves kmečki stan stoji ta pred izbero: ali pojde po Radičevi poti in se omeji na legalizacijo stranke, da si pridobi boljši položaj v skupščini, ali pa bo vztrajala na prejšnjih pozicijah in se pripravljati na revolucionarno borbo z jugoslovensko monarhijo. Radič in z njim nekateri drugi voditelji hrvatske seljaške stranke so se odločili, da zaključijo svoje delo med zidovi skupščine, ki je že v naprej obsojena v nedelo. Hrvatski in ves ostali jugoslovenski kmečki stan pa se je odločil za drugo pot, ker ve, da so narodna in agrarna nasprotstva sodobne Jugoslavije preveč ostrja, da bi se mogla rešiti legalnim putem. Radičev preokret jih silil, da zavzemajo kritično stališče proti svojim voditeljem ter da več zapuajo svoji rodnici močti. In to ne bo koristilo samo jugoslovenskemu seljaku, marveč tudi stvari delavcev in kmetov vsega sveta...“

— **Egipčovski konzul v Trstu.** Tukajšnja prefektura javlja, da je bil za načelnika tukajšnjega egipčovskega konzulata uradno pripoznan g. Ilias Ismail Effendi, ki čaka se na tozadevni kr. exequatur.

— **Aretacija komunistov v Zagrebu.** Policija je zaprla urednika komunističnega lista „Radnička borba“ Antona Ciligo in upravitelja istega lista Musto Begiča.

Društvene vesti

- **Slov. akad. ter. društvo „Beitana“.** Jutri ob 9. uri zvečer sestane v navadnih prostorih. Prosi se za točnost. — **Odbor.**
- **Sportno Udrugišnje** poroča vsem udeležencem tečaja nogometnih sodnikov, da se danes v sredo 29. aprila vrši redna vaja. Začetek točno ob 20. uri v navadnih prostorih.
- **Kolaži,** v četrtič pevska vaja ob 20. v navadnih prostorih. Pridite vsi in točno!
- **Zenski odsek M. D. P.** — Trst, priredi v soboto 2. maja ob 8. uri zvečer v dvorani DKD čajanko z različnim sporedni! Vabimo si občinstvo in druga društva, da se te prireditve udeležijo, ker je ena izmed prvih, katero priredi ta odsek in obeta izvamredni uspeh; obenem se zaključijo z njo tudi sezona!

Iz tržaškega življenja

— **Grozna nesreča v prosti luči.** Včeraj jutrajtj okol 9. ure se je pripetila v prosti luči V. E. III. strašna nesreča, ki bo najbrž zahtevala človeških žrtev. Med raznimi vozniki, ki so pripeljali skladišče št. 2, da jih tam razlože je bil tudi 18-letni Angel Tossutti, stanujoč v ulici S. Eremo št. 11; pripeljal je dvoprepuzni tovorni voz, težko naložen z vrečami suhega sadja. Ko je po kratkem čakanju prišla vrsta nanj, je Tossutti hotel privoziti; z vozom tesno k takozvani bankini, vzhvišenemu prostoru pred skladiščem, pripravim za razkladanje. Stopil je pred konje ter in pogljal, da bi potegnila voz nekoliko nazaj; toda konja mesto da bi potegnila nazaj, sta potegnila naprej. Tossutti, ki se je polagoma umikal pred konjema ni zapazil, da stoji tik za njim steber električne obločnice, zato ni slutil nevarnosti, ki mu je pretčila. Oje težko naloženega vozga je z vsi silo potisnilo ob steber ter se mu zariilo v prsa. Nesrečni mladenič je obupno zavpil in ko so ga navzočnici težki in vozniki hip potem rešili iz strašnega položaja, je omahnil nezavesten; iz ust se mu je ulil curek krvi. Zdravnik rešine postaje, ki je bil nemudoma počkal na lice mesta, je dognal, da je mladenič smrtno nevarno poškodovan; imel je štiri rebra zlomljena, pretrgano prsno mrežo in globoko rano na levi pljučni krpi, vsled česar je nastopil močan notranji krvotok. Rečešar je bil takoj prepeljan v mestno bolnišnico, kjer

so ga sprejeli v obupnem stanju in kirurški oddelki.

— **Razna nesreča pri delu.** 37-letni težač Nazarij Skerj, stanujoč v Urbančevi pri Koprju, je smiči skupno z drugimi delavci razkladal železno rudo z neklega parnika, zasidranega pred škeđenjskimi plavji. Pri delu je mož ne nadoma izgubil ravnotežje in zdrknul s čupa rude, na katerem je stal, na dno skladišča. Nek sreča je hotela, da je padel ravno na rob velikega železnega zaboja, pri čemer se je hudo udaril v desni bok. Na lice mesta poklicani zdravnik rešine postaje je ugotovil, da ima mož pretrgano desno obist, zato ga je dal po prvi pomoči prepeljati v mestno bolnišnico. Njegovo stanje je precej nevarno, ker lahko nastopijo kakšne komplikacije.

— **V prosti luči V. E. III.** se je včeraj popoldne ponesrečil 22-letni težač Valentin Mrak, stanujoč v ulici Salita di Gretta št. 13. Ko je v skladišču št. 4 skladal vreče moka, se je nenadoma prevrnil visok sklad vrec in ga pokopal. Tovarši so mladeniča kmalu potegnili izpod vrec, a težko poškodovanega; imel je desno roko zlomljeno nad komolcem.

Po prvi pomoči, ki mu jo je podal na lice mesta poklicani zdravnik rešine postaje, je bil ponesrečenec prepeljan v mestno bolnišnico. Okreval bo v približno 40 dneh.

— **Pri nakladanju premoaga v škeđenjskih plavjih** se je včeraj jutrajtj prevrnil čož premoaga, ki ko ga spuščali s parnika. Pri tem se je več debelih kosov premoaga valilo na 49-letnega težaka Antona Babič, stanujočega v Škeđenju, ki je zadobil številne, a k sreči ne nevarne poškodbe po glavi, ramenih in desnem stegnu. Zdravnik rešine postaje, ki je bil poklican na pomoč, je dal Babiča prepeljati v mestno bolnišnico.

— **Kolo, ki peče v zapor.** Predsinočnjim je bil aretiran v starem mestu 29-letni Jakob Spaggiari, brez stalnega bivališča, ker je pred par dnevi ukradel v ulici XX. Settembre 500 lir vredno kolo, ki ga je neki uslužbenec tvrdke A. Corsani pustil tam za kratek čas brez nadzorstva. Kolo je bilo zaplenjeno pri nekem, kmetu v Carboli, kjer ga je bil Spaggiari shranil.

— **Ker je grozil svoji ženi z revolverjem,** je bil predvčeršnjim aretiran 50-letni zidar Konrad Camiči, stanujoč v ulici P. Revoltella št. 465. Mož se je izgovarjal, da je lovil ženo z revolverjem le zato, kar jo zelo ljubi in je nani ljubosumen. Toda izgovarjanje mu ni nič pomagalo; moral je v zapor.

Vesti z Goriškega

— **Iz Bovca.** Po celem goriški deželi vre sedaj društveno življenje, vas tekmuje z vasio v društvenih prireditvah, predavanjih, prebiranju knjig in drugim podobnem prosvetnem delu. Samo pri nas v Bovcu vlada v tem oziru mrtvila. In vendar imamo ljudi, ki bi lahko počevali petje, ter posebno mnogo mladine, deklek, željnih pouka. Naravnost neodpustno pa je dejstvo, da se ne odpre našim Bovčanom zopet na razpolago naša silno bogato založena knjižnica, kot je zlepa nima kraj na Goriškem. Saj vam je znano, s kako vladno, da rekel bi, s strastjo je čitala naša mladina knjige. Na stojne jih je bilo izposojenih in prečitanih samo tekem enega meseca.

Tudi v naš trgi je pripeljal val zmešnjave glede ponovnega prijavljanja vojnega škode. Ker je pa bil naš trg takoj s početka italijansko-avstrijske vojne evakuiran ter kmalu nato pod artillerijskim ognjem ter prav na bojni črti, je bila vsa naša škoda pravzaprav prava vojna škoda in ne vojne dajatve; upamo, da se sestavljaci prijav omenili v prijavi, da je bila ogromna večina škode povzročena po obstrejanju in direktnih vzhvilih vojske, tako da bodo naše prijave romale v koš in da nam bodo prihripane nadaljne silitosti.

— **Iz Dobrovoja.** Dne 22. t. m. prav popoldne se je usela toča in kmalu je izgledalo kakor bi bil zametel sneg. Pokrivala je tla na nekaterih mestih štiri prste na debelo. Ni čuda, saj je padla skoraj tri četrti ure samo suha toča. Nekateri računajo, da je škoda zelo velika posebno na sadnem drevju, ki je baš sedaj v najlepšem cvetju, a tudi na trtah je velika. Kakor se vidi, nas je letos že zgodaj obiskala ta nesreča poljedelcev, ki v par urah uniči ves naš trud in življ. Posebno prizadeti so kraji Biljana, Smartno, en del Medana. Na Dobrovojem je pa bilo sređišče in veled tega najhušje.

— **Iz Biljane.** Naše bralno društvo „Lipa“ iz Biljane je imelo čast slišati nekako predavanje v nedeljo dne 19. t. m. iz ust g. Vuža in medicina Simonitija. Nočem na dolgo in široko razpravljati o tem predavanju in pomenu tega predavanja, a dolžnost mi veli, da moram vsaj nekaj izpregovoriti javnosti. V začetku je izgledalo, da je to res pravo predavanje „Prosvete“, proti sredini, posebno, ko je stopil in se vrnil vmes naš domačin Simoniti, se pa kar meni nič tebi nič napadali naši organizatorji in sicer „Zveza prosvetnih društev“ in politično društvo „Edinost“ v Trstu, češ ti dve društvi sta napadali, oni dve napadate z raznimi posviki dan za dnem njihove organizatorje in njihovo delovanje itd. Videlo se je, da to, kar se je predavalo, ni bilo nič drugega kakor agitacija za „Prosvetno zvezo“, „Goriško Stražo“ in za druge njihove ustanove. „az kot član tega društva povem g. predavateljem, da dobro vemo, v katerem grmu tiči briški „zajetek“, da delo teh predavateljev ni koristno našemu ljudstvu, saj se zaveda vsak priprost naš človek, ko čita vsak dan redno časopise obeh struj na naših slovenskih

trah, škodo in oboja to delo goriske razkolniške tovarne povk. Vsi poslušalci, in to se je koj opazilo, so bili v tem, da se niso strinjali z izjavami predavateljev. Člani in društvenici so menili, da bodo poslušali lepe besede, besede, ki jim razširijo znanje, govor, ki jim ostane še dolgo v spominu radi svoje koristne in spodbudne vsebine, a mesto tega so slišali samo napade na rodnega brata in propagiranje nesrečnega razkola. Ako že nočeš priti med nas z lučjo prosvete, s katero bi prepodili mrak in temo, ni treba, da prihajate v našo sredo s sekuro razkola. Mi, tu na narodni meji, vemo, kaj pomenja za naše narodno življenje razkol, zato pa ne maramo več slišati takih „predavanj“. Vedite, da so nam lanske volitve še vedno v dobrem spominu in da poznamo dobro one, ki so podrtavali št. 2, 4. in 6. Odlokog najgovarjanje, navodila, ukaz? Sedaj niso časi, in v tem smo si v Brdih precej edini, da bi si privoščili latus strankarskega cepčenja. Edino složno delo nas more ohraniti, da ne utonemo.

— **Sturje pri Ajdovščini.** Dne 2. maja ob 8. uri zvečer in dne 3. maja ob 3. uri popoldne uprizori štirskasolska mladina krasni mladinski igri s petjem J. Ribičičevi: „V kraljestvu palčkov“ in „Kraljica palčkov“.

Otresite se ta dan vsi za paj, ur vsakdanjih skrbi in pridite med naše malčke. Tu se boste divili malim in ljubkim palčkom, samozavestnemu kralju v njegovem veličanstvu, nežni kraljici, ki jo čarovnica zopet očivi v novo življenje. Ko izpiše še čašo hrepenanja, utvarjeno iz srca lepe Vide, izplamti v njej hrepenenje po naravnih krasotah po vonju cvetk, po petju in živju pastirkov, po bratcih, sestricah in ljubečih mamic. Tolazile jo bodo pravljicne vile, a kraljica se že zateče v varstvo prve vile, ki jo očara s svojim krasnim petjem. Pri vseh šestih dejanjih bo neutrudljivi kegavi norčev s svojimi, dovptni in svojo živahnostjo skrbel, da vaše misli, niti za hip ne uidejo iz tega čarobnega kraljestva.

— **Renče.** (Blagoslovitev in položitev temeljnega kamena za novo šolsko poslopje). — Dolgo vrsto let je naša občina zastojno pročila za novo šolo. Renče, domovina zidarjev, so imele najslabše šolske poslopje v celem kraju. Vojna je praznila vsaj to dobroto, da je spremenila in razvaline tudi staro šolo. Toda do nove šole je še dolga pot, učiteljsko in šolska mladina je morala napraviti 4-letno pokoro v barakah. I kajpada! Barake v begunstvu — barake doma — saj smo jih vajeni. Dne 26. t. m. pa se je vršila redka slavnost položitev temeljnega kamna novi šolski stavbi. — Dasi je nagajivi april uresničil namni pregovor „dež za solncem mora priti“ — ta dan najmanj desetletje, se je zbralo na starem pokopališču, kjer bo stala nova šola, obilo občinstva in šolska mladina z učiteljskim ob. Ob 10. uri je začela slavnost, katere so se vdeležili: župan s starostvom, vladni zastopnik okr. Komisar grof Attems, ing. D. Majo za stavbni urad, šolski nadzornik C. Rubbia, mestni svetnik V. Graziani, šolski ravnatelj G. Ceschia, podjetnik Konstantin in dr. Cerčani obred je opravil dr. Cerčani. V. Pipan ob asistenci župnikov iz Gradišča in Bilj, nakar je A. Arčon, župan, imel pozdravni govor. Govorila sta šol. nadz. Rubbia in V. Graziani, omenjajoč pomembnost tega dneva, važnost šolske izobrazbe ter bodre mladino k ljubezni do šole in domovine. Vladni zastopnik je prečital ustanovno listino, katero so potem podpisali že navedeni zastopniki. Renška zidarija J. Lukežič in A. Martinčič sta stekli cilindri z listino vzdiala v temeljni kamen. Ob sklepu je šolska mladina zapela državno himno. — Pri vermutu, katerega je dala občina v čast udeležencem, je nazdravil V. Graziani, ki je častni občan renški, navzočnim gostom, želeč naj bi stavba hitro napredovala. Ter napil kralju in min. predsedniku Mussoliniju. Odgovoril je predsednik šol. patronata Ivo Stepančič, zahvaljujoč se zastopnikom državnih oblastni, duhovščini, učitelstvu in izražajoč nado, da bo kmalu stalo novo poslopje in da bo ognjišče izobrazbe in kulture v materinem jeziku. S tem je bila slavnost zaključena, gostje so odhajali. — Računa se, da bo šolsko poslopje gotovo do začetka šol. leta.

Cene na trgu Cavour

(Oddaja na debelo)

Cesen 800-1000; pomaranče 160-220; sparglji 400-800; korifolij 140-170; kapus 60-120; do 34.47; Španija od 112.90; New York od 24.87; Praga od 41.1.; Atane od 45.50 do 47.50; Berlin 47.2.; do 55.5.; Bukarešt od 10.50 do 11.1.; do 72.35 do 72.75; Ogrska od 0.0388 do 0.0342; Dunaj od 0.0340 do 0.0345; Zagreb od 30.45 do 30.75.

VALUTA; Avstrijske krono od 0.0338 do 0.0345 dinarit od 39.25 do 39.55; dolarji od 24.32 do 24.42; novci od 20 frankov od 98.50 do 98.50 funt Sterling od 117.60 do 117.80.

Benezijske obveznice 79.70.

Borzna poročila.

DEVIZE Amsterdam od 975.— do 985.— Belgija od 122.50 do 123.50; Pariz 126.75 do 127.25 London od 117.75 do 117.90; New York od 24.87; Praga od 41.1.; do 41.1.; do 351.—; Švicia od 472.— do 474.—; Atane od 45.50 do 47.50; Berlin 47.2.; do 55.5.; Bukarešt od 10.50 do 11.1.; do 72.35 do 72.75; Ogrska od 0.0388 do 0.0342; Dunaj od 0.0340 do 0.0345; Zagreb od 30.45 do 30.75.

— **Uredništvo „Edinost“.** Poroča, da se bodo v bližnjem času izdali v Trstu št. 1. in 2. knjigi „Edinost“ in „Edinost“.

Naročite in širite „EDINOST“

— **Uredništvo „Edinost“.** Poroča, da se bodo v bližnjem času izdali v Trstu št. 1. in 2. knjigi „Edinost“ in „Edinost“.

Mali oglasi

SOBO, v sredini mesta, iščeta dva gospoda. Ponudbe pred „Mirno“ na upravništvu. 573

PSIČKE, volke, 8 tednov stare, lepe, proda Franc Dekleva Vipava. 574

PRAVA PRLIKA! Spalne sobe od L 900.— naprej, kuhinje, postelje za eno ali dve osebi, vzletji, žimnice, stolice i. t. d. Via Arcata 1. 575

KOLARSKA, kovaška in podkovaška delavnica, dobro vpeljana, blizu proste luke se odda po nizki ceni. Naslov pri upravništvu. 572

BABICA, avtorizirana, sprejema noseče Zdravnik na razpolago. Dobra postrežba. Govori slovensko. Tačnost zajamčena. Slavnica. Via Giulia 29. 69

GOSPODIČNA večja slovenske stenografije, strojepisja, korespondence, s poznanjem nemščine in italijanščine išče službe kot učetnica. Naslov pri upravništvu. 572

BABICA, izkušena, sprejema noseče na doma. Via Chiozza 50 prilitiče. 564

BANCO METALLI PREZIOSI

Via della Borsa 2, tel. 12-97

KUPUJE krone, goldinarje, zlat in srebrn denar ki ni v rabl kakor tudi zlato, srebrno, platin in dragulje ter jih (68)

Zlato, srebro, krone, platin, zobovje kupuje

Zlato ALBERT POVH Trst, Via Ma zini 46

Bar-Buffer Al Tronco di pino

Trst — Via Milano št. 29.

Točijo se najboljša vina. — Sladki prosekar, kraški teran, belo vipavsko in črno istrsko; kakor tudi Marsala Florio in Vermuth Cinzano.

Veledenjenu občinstvu se priporoča **IVAN SUBAN.**

ALOJZIJ POVH

Piazza Garibaldi 2, I. nadst. Telefon 3-29

Največja zaloga ur in zlatenine v Trstu. Prodaja tudi na obroke

Dobozni red železnice

JUZNI KOLODVOR	
Trst—Tričič—Portogruaro—Benetke	
Odhodi:	5.20 (e), 6.05 (b), 8.30 (o), 10— (o), 14.20 (b), 15.15 (o), 17.5 (b), 18.— (o), 19.30 (b), 23.45 (o)
Prihodi:	0.25 (b), 5.30 (o), 8.10 (o), 9.55 (b), 13.15 (b), 14.25 (b), 18.10 (b), 18.50 (o), 20.30 (o), 23.05 (o)
Trst—Gorica—Kormin—Videm	
Odhodi:	5.35 (o), 6.25 (o), do Trziča, 7.10 (b), 8.30 (o), 12.35 (o), 15.— (b), 17.40 (b), 19.45 (o)
Prihodi:	7.45 (o), 9.25 (o), 11.55 (b), 14.05 (b), 17.45 (o), 18.50 (o), 19.40 (b), 22.45 (o)
Trst—Divaja—Sv. Peter—Postojna	
Odhodi:	0.10 (e), 5.01 (o), 6.50 (b), 9.25 (b), 11.05 (b), 13.50 (o), 16.40 (o), 19.15 (b)
Prihodi:	4.10 (e), 7.05 (o), 9.40 (b), 12.10 (b), 16.45 (b), 18.30 (b), 20.15 (o), 21.20 (b), 23.20 (o)
DRŽAVNI KOLODVOR	
Trst—Buje—Poreč	
Odhodi:	5.05, 9.—, 14.—, 18.30.
Prihodi:	7.50, 12.15, 17.55, 21.20.
Trst—Herpelje—Pula	
Odhodi:	5.25 (o), 12.30 (b), 19.— (o).
Prihodi:	7.35 (o), 9.55 (o), 15.35 (b), 21.05 (o).
Trst—Prvačina—Gorica—Podbrdo	
Odhodi:	5.30 (b), 6.10 (o), 11.— (o), 17.55 (b), 18.50 (o) do Gorice.
Prihodi:	7.40 (o), 11.25 (b), 15.45 (o), 21.10 (o), 23.45 (b).

PODLISTEK

V. J. KRIZANOVSKA: (40)

Moč preteklosti

Roman v treh delih.
Iz rušine prevedel Ivan Vouk.

— **A!** Končno si prišel, Pavliček! Tudi ti nisi brzkonje spal? Toda povej nam, ali veš, odkod tisti šum? — Je vprašala Helena Aleksandrovna, ki je bila zelo razburjena.

— Ne, teta, ne razujem, o čem govoriš? Jaz nisem ničesar slišal. Toda za božjo voljo, povej mi, kaj se je zgodilo, — je nemirno vprašal baron.

— Ali je mogoče? Vsi smo slišali isto, tudi Diomid Petrovič in celo posli. Po polnoči je bilo slišati, kakor da se je zbrala množica ljudi, konji so tepali in hrzali, razlegali so se človeški glasovi, a potem so se iz zadanelega krila razlegli glasovi godbe, petja in šum velikega pirovanja. Err! To je bilo nekakj peklenskega.

— Prav peklenskega! Brzkone so vsi Montignosi vstali to noč iz svojih grobov in priredili ples. Vao noč sem se tresla in šla sem k mami v posteljo, — je vpila Lolo, ki jo je groza pretresala.

— Čudno, da nisem ničesar slišal, — je rešel

baron, nalivajoč si slivkovo v kavo in umikajoč se vprašujočemu pogledu Diomida Petroviča.

— Morda ste se udeležili pirovanja in zato niste obračali pozornosti na šum, — je pripomnil z zagotnetim nasmeškom Diomid Petrovič.

— Ta domneva je vsekar precej čudna, — je hladno odvrnil baron.

— Evo, zakaj sem vam to rekel. Ko sem zaslišal tako nenavaden šum, sem vstal in šel